

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning av
utbildningen i grundskola och gymnasieskola i
Västerviks kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning vid Västerviks kommun avseende de förutsättningar huvudmannen skapar för att eleverna får en likvärdig utbildning. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl huvudmannen klarar sitt uppdrag att ge elever förutsättningar att nå de nationella målen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer huvudmannens arbete inom två områden, se bilaga 1. På varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att myndighetens kvalitetskriterier uppfylls i Västerviks kommun i följande utsträckning:

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Huvudmannen gör i flera delar relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver i större utsträckning analysera studieresultat och trygghetsresultat för respektive skolenhet och program inom gymnasieskolan för att identifiera olika skolenheters styrkor och utvecklingsbehov. Analysen behöver omfatta såväl lägre som högre resultat samt variationer i resultat mellan kvinnor och män.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Huvudmannen har i hög utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 17 juni 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:5755) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 4 kap. 3, 5-7 §§, 5 kap. 3 § skollagen

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen gör i flera delar relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att huvudmannen för grundskolan genomför systematiska och kontinuerliga uppföljningar och sammanställningar av såväl studieresultat som resultat av trygghetsarbetet. Huvudmannen har gjort en analys med relevanta förklaringar och belägg till såväl lägre som högre resultat på olika skolenheter. Analysen relaterar till hur utbildningen genomförs samt skolenheternas olika

förutsättningar. Huvudmannen har också gjort en analys med relevanta förklaringar och belägg till skillnader och variationer i studie- och trygghetsresultat mellan flickor och pojkar. Dock visar granskningen att för gymnasieskolan behöver uppföljning och analys av studie- och trygghetsresultat utvecklas. Huvudmannen kan därigenom synliggöra de olika skolenheternas och programmets styrkor och utvecklingsbehov. Vidare kan huvudmannen därigenom identifiera relevanta förklaringar och belägg till eventuella skillnader i studie- och trygghetsresultat liksom skillnader mellan män och kvinnors resultat vid olika skolenheter och program.

Grundskolan

Huvudmannens arbete med att analysera elevernas studieresultat

Huvudmannen gör systematiskt uppföljningar och analyser av grundskoleelevernas studieresultat. Av intervjuer och inkommen dokumentation framgår att kvalitetsavstämningar mellan rektorn och grundskolechefen hålls terminsvis. Inför dessa möten ska rektorerna ha granskat studieresultaten tillsammans med personalen på skolenheten. Huvudmannen och berörd rektor gör sedan tillsammans en analys. Studieresultaten analyseras utifrån olika parametrar såsom årskurser, ämnen, kön, resultat på nationella prov kontra betyg och elevers socioekonomiska förutsättningar. I analysarbetet är fokus på såväl förklaringar till högre som lägre studieresultat samt hur det sett ut över tid. Framgångsfaktorer och utvecklingsområden kopplat till olika ämnen och studiegrupper identifieras. Härutöver gör huvudmannen också egna aggregerade analyser av studieresultaten vilka bland annat redovisas i barn- och utbildningsnämndens verksamhetsberättelse.

Huvudmannen har en analys med relevanta förklaringar och belägg till såväl lägre som högre studieresultat. I barn- och utbildningsnämndens verksamhetsberättelse för 2018 redovisas förklaringar på aggregerad nivå till bland annat högre respektive lägre studieresultat i olika ämnen samt utifrån andra parametrar såsom kön och olika årskurser. I dokumentet redovisas studieresultat för årskurserna 1-9. Det genomsnittliga meritvärdet på skolenheterna varierar mellan 246,2 och 186,3 i årskurs 9, jämfört med det genomsnittliga meritvärdet för riket som var 229 för läsåret 2017/18. Företrädare för förvaltningen uppger att elevers studieresultat på olika skolenheter skiljer sig åt. Av verksamhetsberättelsen framgår till exempel att vissa mindre skolenheter visade ett lägre resultat i matematik och svenska kopplat till bedömningsstöden i årskurs 1 för förra läsåret. Företrädare för förvaltningen uppger i intervju att de inte ser samma problematik i år. En insats som intervjuade tror kan ha gett effekt är att språkutvecklare har varit ute och arbetat på alla skolenheter under året liksom att rektorer som

haft behov av bättre stöd fått mer tillgång till exempelvis specialpedagog och speciallärare. I ämnet modersmål har företrädare för förvaltningen uppmärksammat en hög måluppfyllelse i årskurs 6 i jämförelse med andra ämnen. Liknande avvikelse har också uppmärksamrats i ämnet hem- och konsumentkunskap. Förvaltningen har därför genomfört en insats för att stärka bedömarkompetensen på modersmålsenheten. Även i hem- och konsumentkunskap har rektorer på respektive grundskoleenhet fått i uppdrag att se över bedömarkompetensen. Förvaltningen ger också i intervju exempel på ett ämne vid en skolenhet där elevers studieresultat avviker. Berörd rektor har där fått i uppdrag att följa upp undervisningen och vidta åtgärder.

Av intervju med rektorer framgår vidare att det analysarbete som görs tillsammans med förvaltningen även berör undervisningens genomförande och förutsättningar kopplat till måluppfyllelsen. Exempelvis kan rektorer med utgångspunkt i studieresultaten beskriva vilka förändringar som skett av undervisningen i en viss klass, samt vilka eventuella åtgärder som rektorn behövt vidta. Rektorer ger också exempel på hur frågor såsom lärarkompetens diskuteras i mötet med grundskolechefen. Sammantaget är rektorernas bild att förvaltningen har god kännedom om skolenheternas studieresultat och vad resultaten beror på. I intervju med företrädare för förvaltningen ges också exempel på hur undervisningens genomförande och förutsättningar har påverkat studieresultat på enskilda skolenheter. Exempelvis beskrivs varför elever har ett högre genomsnittligt meritvärde på en grundskoleenhet än andra. Förklaringar som ges är skolenhetens arbete med ledarskap i klassrummet samt ett aktivt arbete med elevstöd och värdegrundsfrågor. Samtidigt framhålls också att skolenheten har ett starkare socioekonomiskt index än andra skolenheter. Av nationell statistik från Skolverket för läsåret 2017/2018 framgår att en av kommunens skolor avviker på så sätt att endast 52,5 procent av eleverna var behöriga till yrkesprogram (jämfört med rikets 84,4 procent). Elevernas genomsnittliga meritvärde var 186,3 (jämfört med rikets 229). Företrädare för förvaltningen uppger att studieresultaten för skolenheten förbättrades avsevärt under läsåret 2018/2019 vilket också framgår av nationell statistik. Huvudmannens förklaring till resultaten är förändringar i ledning och styrning samt att andelen behöriga lärare har ökat. Vidare har det bedrivits ett aktivt elevhälsoarbete samt genomförts andra effektiva förändringar i elevernas skolmiljö.

Huvudmannen har en analys med relevanta förklaringar och belegg till skillnader i studieresultat mellan flickor och pojkar. Rektorer uppger i intervju att variationer i pojkars och flickors studieresultat analyseras tillsammans med grundskolechefen. I barn- och utbildningsnämndens verksamhetsberättelse för 2018 redovisas också jämförelser mellan pojkars och flickors studieresultat. Av verksamhetsberättelsen, liksom av nationell statistik, framgår att flickor överlag har ett högre genomsnittligt meritvärde än pojkar i Västerviks kommun. Samtidigt uppger företrädare för förvaltningen att vid

några låg- och mellanstadieskolor är pojkarnas studieresultat återkommande högre än flickornas. Detta har diskuterats tillsammans med rektorerna. Bidragande förklaringar till att pojkar når högre resultat på vissa skolenheter beskrivs vara att lärare där har höga förväntningar samt att både manliga och kvinnliga lärare finns.

Huvudmannens arbete med att analysera elevernas trygghet

Huvudmannen har en analys med relevanta förklaringar och belägg till variationer i resultaten av trygghet på olika skolenheter. Av intervjuer med rektorer, företrädare för förvaltning och nämnd framgår att eleverna överlag är trygga i Västerviks grundskolor. Skolinspektionens enkät för höstterminen 2018 i årskurs 5 och årskurs 9 visar att flertalet av skolenheterna i Västerviks kommun hade ett högre upplevt värde av trygghet jämfört med deltagande skolor i riket i samma enkätomgång. För några skolenheter i Västerviks kommun var dock resultatet något lägre. Företrädare för förvaltningen uppger att det är en variation i trygghetsresultat mellan skolenheterna. Exempelvis har förvaltningen noterat ett lägre trygghetsresultat på ett par skolenheter. Intervjuade ger också exempel på faktorer kopplade till undervisningens genomförande samt andra omständigheter vilket kan ha påverkat resultaten. Grundskolechefen har också haft samtal med de rektorer vars skolenheter visat ett lägre trygghetsresultat. Företrädare för förvaltningen uppger att en förebyggande insats som gjorts är att det finns någon form av vuxenstyrd rastaktivitet på alla skolenheter då raster identifierats som en kritisk faktor. Förvaltningen ger också exempel på andra riktade trygghetsinsatser som genomförts på olika skolenheter, i vissa fall har också den centrala elevhälsan varit involverad i det arbetet.

Ett särskilt högt trygghetsresultat i Skolinspektionens enkät höstterminen 2018 noteras för årskurs fem vid en skolenhet. Grundskolechefen uppger att hen själv var förvånad över resultatet i förhållande till omständigheterna. En bidragande förklaring till det höga resultatet menar grundskolechefen är att klassen som gjorde enkäten har haft samma lärare under långt tid vilket troligtvis bidragit positivt till trygghetsresultatet. Företrädare för huvudmannen uppger vidare att goda exempel kring trygghetsarbete sprids mellan enheterna. Exempelvis har en skolenhet arbetat med rastverksamhet i många år. De har också fått vara ambassadörer i kommunen och pratat med nämnd och andra skolenheter om sitt arbete. Några skolenheter har också en särskild arbetsmodell kring arbetet med kränkningar. Rektorer får ta del av varandras resultat och arbetssätt bland annat i samband med temadagar med förvaltningen och nämnden.

Huvudmannen gör systematiskt och kontinuerligt uppföljningar av elevernas upplevda trygghet och analyserar vad resultaten för olika grundskolor beror på. Analysen omfattar även flickors och pojkars resultat. En elevenkät genomförs vartannat år i årskurserna 4 till 9, häremellan görs också Skolinspektionens enkät i årskurs 5 och 9. I dessa enkäter mäts elevernas upplevelse av trygghet och huvudmannen tar del av resultaten. Uppföljning och analys av trygghetsresultat görs vid rektorns och grundskolechefens regelbundna kvalitetsavstämningar. Före mötet har respektive rektor gjort ett analysarbete på skolnivå. I rektorernas samtal med grundskolechefen har även resultat av Skolinspektionens senast genomförda enkät (ht-2018) som årskurserna 5 och 9, deras vårdnadshavare samt pedagogisk personal besvarar, diskuterats. Andra underlag i analysarbetet kan utgöras av dokumentation från exempelvis trygghetsvandringar som genomförts på skolenheterna eller kartläggningar genomförda av elevhälsan. I analysarbetet studeras också eventuella variationer mellan pojkars och flickors trygghetsresultat liksom hur trygghetsresultaten sett ut över tid. Företrädare för förvaltningen uppger att de har noterat vissa variationer i hur pojkar och flickor upplever tryggheten. I årskurs 7-9 upplevde flickor en större otrygghet än pojkar enligt kommunens senaste enkätomgång. Alla högstadierektorer har därför fått i uppdrag av grundskolechefen att gå ut i klasserna och ta reda på vad det kan bero på. Arbetet kommer att följas upp av grundskolechefen i november och i samband med nästa enkätomgång. I dialogen mellan rektorerna och grundskolechefen diskuteras också skolenheternas förutsättningar för att skapa trygghet. Det kan exempelvis beröra frågor om skolgårdar, korridorer och omklädningsrum. Rektorer uppger vidare att vid uppföljning av elevers frånvaro kan det vara aktuellt att titta på orsakerna till denna i relation till hur tryggheten är. En kopplad analys mellan frånvarostatistik och tryggheten görs emellertid inte i nuläget. Nämnden tar del av skolenheternas frånvarostatistik på ett systematiskt sätt. Sammantaget är rektorernas bild att huvudmannen är väl insatt i hur tryggheten är för eleverna och skolenheternas arbete för att skapa trygghet. Förvaltningen tar också del av skolenheternas planer mot kränkande behandling. Företrädare för förvaltningen uppger att i uppföljningen av elevernas trygghet ingår även inkomna kränkingsanmälningar. Förvaltningen tittar på vilken form av kränkningar som det rör sig om. Centrala elevhälsan kan också vara delaktig i det arbetet. Förvaltningen uppger att ofta är det pojkar som kränker andra pojkar och insatser görs utifrån vad analysen visat. Anmälningarna följs upp månadsvis och kommer även nämnden till del. Nämnden har utifrån vad som framkommit i uppföljningen av kränkingsanmälningar beslutat om ett projekt för att förebygga nätkränkningar. Projektet startade hösten 2018 vilket bland annat innefattat en kartläggning på skolenheterna samt framtagande av en handlingsplan. Arbetet har resulterat i ett utbildningspaket och olika verktyg för skolpersonalen.

Gymnasieskolan

Huvudmannens arbete med att analysera elevernas studieresultat

Huvudmannen analyserar i viss utsträckning studieresultat i gymnasieskolan, men detta arbete behöver utvecklas. Analys av studieresultat sker genom gymnasiechefens kvalitetsdialoger med rektorer varje termin samt vid temadagar för gemensam verksamhetsanalys som barn- och utbildningsnämnden genomför med förvaltningsledning och rektorer tre gånger per år, där ett tema rör studieresultat. Av intervjuer framgår dock att formen för kvalitetsdialogerna är nya och ännu inte helt implementerade. Tidigare har de endast genomförts på våren, men gymnasiechefen uppger att han har sett behov av en tätare dialog. Huvudmannen har dock haft begränsad tillgång till enheternas egna analyser och bedömningar av vad som behöver utvecklas, som underlag för analys på huvudmannanivå. Bland annat har uppföljning och analys av studieresultat inte genomförts vid alla skolenheter under det senaste året. Förvaltningsledningen uppger att det beror på att flera rektorer är nya och att det saknats kontinuitet i kvalitetsarbetet. Genomförda analyser av studieresultat har också i varierande grad omfattat att identifiera orsaker som påverkar måluppfyllelsen. Av intervjuer och inkommen dokumentation framgår att varje rektor inför kvalitetsdialogen med gymnasiechefen och inför temadagarna ska göra en analys av studieresultat enligt ett särskilt PM som bland annat omfattar genomsnittlig betygspoäng, genomströmning samt jämförelser mellan kursbetyg och resultat i nationella prov. Analysen ska göras per program och inriktning och även omfatta mäns och kvinnors resultat och fördelning över betygsstegen. I kvalitetsdialogen berörs även frågor om hur måluppfyllelsen hänger samman med undervisningens praktik samt med förutsättningar kopplat till ledning och organisation.

Av Skolverkets nationella statistik framgår att andelen elever med examen från gymnasieskolan inom tre år var 80,9 procent för elever med examensår 2018 i Västerviks kommun. På yrkesprogram var andelen 79,7 procent och på högskoleförberedande program var andelen 81,5 procent, vilket i båda fallen var högre än motsvarande värden i riket som var 72,0 respektive 77,9 procent. Vidare visar Skolverkets nationella statistik att genomsnittlig betygspoäng för avgångselever på yrkesprogram i Västerviks kommun vårterminen 2018 var i paritet med rikets värde för dessa program. På högskoleförberedande program var betygspoängen högre i Västervik än i riket. Däremot framgår av statistiken att elever i Västerviks kommun i betydligt högre grad än genomsnittet för riket ges ett högre kursbetyg än provbetyg i flera kurser där det finns nationella prov. Gymnasiechefen uppger att han har diskuterat diskrepansen mellan kursbetyg och provbetyg med en av rektorerna och att det finns behov av fördjupad analys av vad skillnaderna kan bero på samt att det behöver skapas förutsättningar för att

föra sådana samtal. Det saknas således en analys på såväl huvudmannanivå som skolenhetsnivå av dessa skillnader. Det finns dock exempel på analyser av kunskapsresultat som gjorts på skolenhetsövergripande nivå i gymnasieskolan. Företrädare för förvaltningen ger exempel på en analys av kunskapsresultat i ett gymnasiegemensamt ämne med låga resultat där analysen genomfördes klass för klass på hela gymnasieskolan. Det framkom att orsakerna till låga resultat i ämnet var olika på olika skolenheter. I något fall hade det inte att göra med elevers svårigheter i ämnet utan det rörde sig, enligt förvaltningsledningen, om elevers identitet och en kultur att inte tycka om det aktuella ämnet. Utifrån dessa analyser och de faktorer som identifierats påverka kunskapsresultaten har huvudmannen och skolenheterna sett behov av olika slags åtgärder i det fortsatta utvecklingsarbetet på olika program. En förstelärare i ämnet har i detta sammanhang fått ett skolenhetsövergripande utvecklingsuppdrag. Förvaltningsledningen ger också ett annat exempel på en analys av studieresultat i vilket ingått att identifiera orsaker som påverkat måluppfyllelsen. Det gäller en elevgrupp på ett program som nådde resultat över förväntan i förhållande till ett utgångsläge där rektorn och personalen befarade att elever inte skulle nå målen. Förvaltningsledningen uppger att analysen har visat att det dels handlar om insatser från skickliga lärare, dels att det finns en samarbetskultur bland lärarna samt att elevhälsan deltar i verksamheten.

Analys av kvinnors och mäns studieresultat görs i begränsad utsträckning på huvudmannanivå. I barn- och utbildningsnämndens verksamhetsberättelse redovisas betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning för kvinnor och män, på yrkesprogram respektive högskoleförberedande program. Det framgår att meritvärdet för män på högskoleförberedande program har förbättras. Trots detta visar huvudmannens analys av resultat kopplat till ett pågående utvecklingsarbete att det finns behov av riktade insatser till män generellt i gymnasieskolan. Förvaltningsledningen uppger i intervju att kvinnors och mäns studieresultat behöver analyseras mer och att de analyser som görs också behöver dokumenteras mer. Vad gäller analys av studieresultat som är höga uppger förvaltningsledningen att gymnasiechefen för samtal med rektorer om dessa, men det är inget som dokumenteras.

Huvudmannens arbete med att analysera elevernas trygghet

Huvudmannen följer upp och analyserar i viss utsträckning elevernas trygghet, men detta arbete behöver utvecklas. Uppföljning och analys sker genom gymnasiechefens kvalitetsdialoger med rektorer varje termin och vid temadagarna för verksamhetsanalys som barn- och utbildningsnämnden genomför tillsammans med förvaltningsledning och rektorer tre gånger per år, där ett tema är normer och värden, vilket även omfattar trygghetsresultat. Underlag för rektorernas analyser är bland annat en elevenkät, i

vilken elevernas upplevelse av trygghet ingår, som huvudmannen genomför varje år i en årskurs på gymnasiet. Enligt förvaltningsledningen uppmanas rektorerna att även göra den i andra årskurser. I år 2 genomför kommunen också en ungdomsenkät som bland annat omfattar frågor om skolsituationen. Dessa resultat följs även upp i barn- och utbildningsnämnden.

Skolinspektionens enkät riktad till elever i år 2 på gymnasiet höstterminen 2018 visar att det finns skillnader i resultat mellan olika skolenheter när det gäller elevernas upplevda trygghet. Av intervjuerna framgår att huvudmannen inte har analyserat dessa enkätresultat för olika skolenheter. Däremot hänvisas i intervjuerna till en senare genomförd enkät som visade på en hög nivå av upplevd trygghet. Uppföljningen av arbetet med heltidsmentorer på introduktionsprogrammen har också visat att elevernas upplevda trygghet på gymnasieskolan har förbättrats. Analysen har fokuserat på vad som kan ha gjort att det skett en förändring. Rektorerna beskriver att det av analysen framkommer olika resultat på olika program och att även vad som fungerar väl kan variera. På ett program har till exempel insatser från kurator bidragit till ökad trygghet. Rektorerna beskriver vidare att gymnasiechefen har god kännedom om tryggheten vid de olika gymnasieprogrammen. Inför kvalitetsdialogerna ska rektorerna tillsammans med medarbetare analysera enkätresultaten. Som framgått tidigare i detta beslut (s. 8) är formerna för kvalitetsdialogen nya och ännu inte helt implementerade.

Huvudmannens analyser av trygghetsresultat omfattar också i några avseenden hur kvinnor och män upplever tryggheten. När det gäller skillnader mellan kvinnors och mäns upplevda trygghet hänvisar förvaltningsledningen till resultatet av en nyligen genomförd enkät som pekar på att kvinnor känner sig utsatta på olika sätt. Detta resultat är dock tydligare i grundskolan än i gymnasieskolan. Rektorerna har börjat arbeta med vad enkätresultaten står för. Representanter för nämnden nämner också att frågor om jargong och vad som ligger i traditionen att män respektive kvinnor ska tåla har diskuterats i spåren av metoo-rörelsen. Av intervjuerna framgår att den uppföljning och analys som huvudmannen gör huvudsakligen sker muntligt i samtal med rektorer, förvaltningsledning och barn- och utbildningsnämnden. Rektorernas analyser är inte heller dokumenterade. I nämndens verksamhetsberättelse redovisas trygghetsresultat mycket sparsamt, endast i form av ett diagram i vilket värden för olika frågor i elevenkäten anges och där en av frågorna gäller trygghet. Resultaten som avser åren 2016 och 2017 redovisas på övergripande nivå för gymnasieskolan, det saknas dock analys av dessa resultat.

Huvudmannens analyser av elevers trygghet relaterar på flera sätt till hur utbildningen genomförs samt till förutsättningar för genomförandet. Förvaltningsledningen ger i intervju exempel på orsaker till ökad otrygghet kopplat till undervisningen, bland annat

ledarskap i klassrummet. Vidare beskriver förvaltningsledningen att det framkommit att elever upplever otrygghet när de inte är på lektion, till exempel i korridorer och omklädningsrum, samt på internet. Underlag för analyserna utgörs bland annat av enkätresultat och analyser som gjorts på skolenhets- eller programnivå. Intervjuade ger exempel på ett påbörjat utvecklingsarbete runt nätkränkningar inom gymnasieskolan som helhet som förväntas möta denna problematik. Vidare ges exempel på insatser för ökad trygghet i gymnasieskolans underhållsplaner och i samband med ombyggnation av skolan. Företrädare för barn- och utbildningsnämnden beskriver också i intervju att analysen av trygghetsresultat är kopplad till förutsättningar för trygghet på skolenheterna. Nämnden har till exempel anslagit medel för elevhälsan då analysen visat att dessa resurser behövt förstärkas. Insatser för att ge personalen förutsättningar att känna trygghet i att hantera olika situationer som yrkespersoner för att i förlängningen bidra till elevers trygghet har också diskuterats och utbildningsinsatser har genomförts. Av samtliga intervjuer framkommer att det har varit stort fokus på tryggheten på gymnasieskolan under året på såväl skolenhets- som huvudmannanivå med anledning av incidenter under förra läsåret. Huvudmannen har haft täta uppföljningar av arbetet på skolenheterna. Det framgår att olika åtgärder har vidtagits och att gymnasieskolan arbetat mycket med information och olika insatser.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver i större utsträckning analysera studieresultat och trygghetsresultat för respektive skolenhet och program inom gymnasieskolan för att identifiera olika skolenheters styrkor och utvecklingsbehov. Analysen behöver omfatta såväl lägre som högre resultat samt variationer i resultat mellan kvinnor och män.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen behöver fortsätta att utveckla det arbete som påbörjats med att följa upp och analysera studieresultaten och hur eleverna upplever tryggheten på olika skolenheter och program. Analysen behöver även i högre grad omfatta kvinnors och mäns studieresultat. Detta är viktigt för att kunna planera och genomföra relevanta utvecklingsåtgärder med syfte att öka måluppfyllelsen.

Av skollagen framgår att huvudmannen systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. Vidare framgår att inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att nationella mål uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras och om det framkommer brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98, s. 26) med kommentarer framgår att huvudmannen bör samla in och sammanställa resultaten för alla verksamheter tillsammans med underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen. Vidare framgår (s. 30 och 31) att huvudmannen med utgångspunkt i uppföljningen bör analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen för den samlade verksamheten. På huvudmannanivå är det viktigt att analysera hur förutsättningarna och arbetsprocesserna påverkar verksamhetens resultat och måluppfyllelse. I huvudmannens analys är det dessutom viktigt att ta hänsyn till enheternas egna analyser och bedömningar av vad som behöver utvecklas. På huvudmannanivå behöver verksamheten analyseras ur ett övergripande perspektiv. Det kan till exempel innebära att analysera variationer mellan enheternas resultat och måluppfyllelse.

Skolinspektionen rekommenderar därför huvudmannen att i större utsträckning följa upp elevers studieresultat och upplevelse av trygghet i gymnasieskolan samt analysera variationer mellan enheternas resultat. I denna analys bör huvudmannen även uppmärksamma eventuella resultatskillnader mellan könen.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 2 kap. 8 b § skollagen

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen har i hög utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att huvudmannen sammantaget för grund- och gymnasieskolan har en väl utvecklad analys av hur elevers olika behov och förutsättningar påverkar deras möjligheter att nå utbildningens mål. Huvudmannens resursfördelning utgår också från elevers olika förutsättningar och behov. Förhållanden på olika skolenheter ligger också till grund för resursfördelningen, även om detta till viss del behöver utvecklas inom gymnasieskolan. Vidare vidtar huvudmannen kompensatoriska insatser som syftar till att alla elever oavsett förutsättningar ska nå utbildningens mål. Huvudmannens resursfördelning liksom andra kompensatoriska insatser följs upp löpande och huvudmannen kan visa hur de kompensatoriska åtgärderna förväntas bidra till att eleverna når utbildningens mål.

Grundskolan

Huvudmannen har en väl utvecklad analys som förklarar hur elevernas olika behov och förutsättningar påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Av intervjuer och inkommen dokumentation framgår att huvudmannen på olika sätt skapar sig en bild av elevers olika förutsättningar och behov. Ett verktyg som används är statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) om exempelvis antalet utlandsfödda eller elevgruppens socioekonomiska bakgrund. Detta vägs i sin tur in i resurstilldelningen till skolenheterna. Av Skolverkets nationella statistik för läsåret 2017/2018 framgår att elevsammansättningen utifrån socioekonomisk bakgrund skiljer sig betydligt mellan olika skolenheter. Rektorernas uppfattning är att förvaltningen har en övergripande bild av hur detta påverkar olika skolenheters resultat. Härutöver uppger företrädare för förvaltningen att de får information om elevers behov och förutsättningar genom avrapportering från den centrala elevhälsans insatser, de lokala elevhälsoteamens synpunkter kring stödbehov samt förvaltningens egna besök i skolverksamheterna. Rektorer uppger att förvaltningen regelbundet följer upp antalet nyanlända elever på skolenheterna. Däremot har förvaltningen begränsad information om elevgruppens progression, vilket är ett definierat utvecklingsområde inom det kommunövergripande pågående

projektet kring nyanländas lärande i Västerviks kommun. Förvaltningen har också enligt rektorerna övergripande kunskap om antal åtgärdsprogram på olika skolenheter, även om en systematisk övergripande uppföljning saknas.

Huvudmannens resursfördelningsmodell baseras på en grundlig analys av grundskolornas olika förutsättningar och behov. Av intervjuer och inkommen dokumentation framgår att huvudmannens resursfördelning till grundskolan utgår från faktorer som tar hänsyn till elevernas socioekonomiska bakgrund, antal utlandsfödda elever med utlandsfödda föräldrar samt föräldrars sammantagna högsta utbildningsnivå. Beräkningar görs i samband med budgetarbetet och utgår från respektive skolenhets elevunderlag. Utöver denna tilldelning ges strukturbidrag till mindre skolenheter reglerat utifrån elevantal. Utökade anslag ges också till vissa skolenheter som har en ökad andel nyanlända elever liksom extra medel kan utgå i specifika fall för elever med stort stödbehov. Inom ramen för huvudmannens resursfördelning ingår även statsbidrag såsom exempelvis Skolverkets likvärdighetsbidrag. Av intervju med förvaltningscontroller framgår att det har gjorts två uppföljningar i relation till kunskapsresultat sedan fördelningsmodellen implementerades 2016. Intervjuad uppger att det är för tidigt att dra några slutsatser än av effekterna av modellen. Resursfördelningsmodellen följs upp vartannat år. Av intervjuer framgår att det finns små möjligheter till budgetförändringar under läsårets gång. Utöver ekonomiska medel finns på förvaltningsnivå olika stödfunktioner såsom central barn- och elevhälsa, ekonomi, administration och HR.

Huvudmannen genomför utifrån analysen riktade kompensatoriska insatser. Av inskickade handlingar samt intervjuer ges flera exempel på riktade kompensatoriska insatser som huvudmannen gör. En generell uppfattning bland intervjuade rektorer är att de kompensatoriska insatser som görs är grundade i en analys av verksamheternas behov. Central barn- och elevhälsa kan bistå rektorer med kartläggningar, konsultation, utbildning eller extra tilldelning av tid i skolans elevhälsa. Dessa medel fördelas i samråd mellan grundskolechefen och chefen för centrala elevhälsan utifrån en analys av elevernas stödbehov från exempelvis kvalitetsdialoger med rektorer eller besök på skolenheter. Synpunkter kan också tas in från den lokala eller den centrala elevhälsan. Ett annat exempel på riktad insats som huvudmannen har fattat beslut om gäller barn med särskilda behov till vilket nämnden tillskjutit extra medel. Insatsen har lett till att den centrala elevhälsan nu arbetat förebyggande med handledning av skolpersonal och rektorer. Effekter som nämnden hoppas få se utifrån projektet är en mer jämlik skola samt att målluppfyllelsen ska öka.

Andra exempel på kompensatoriska insatser som genomförs av huvudmannen är fördelningen av Skolverkets likvärdighetsbidrag till skolenheter där låg målluppfyllelse

identifierats. Likvärdighetsmedlen går till respektive rektor och är kopplade till de behov analysen visat som finns på skolan, vilket regleras genom en handlingsplan som tas fram för respektive skolenhet. Företrädare för förvaltningen uppger att önskade effekter av de olika insatserna anslutna till likvärdighetsbidraget är att måluppfyllelsen ska öka samt att undervisningen kan utvecklas för att möta nyanlända elever.

Av inkommen dokumentation framgår vidare att det förvaltningsövergripande utvecklingsområdet för 2019 är projektet Nyanländas lärande. Målet med projektet är att nyanlända barn och elever får ökad kunskapsutveckling och lärande. Projektet består av flera delar och genomförs med stöd av Skolverket. En del i arbetet är att utveckla skolenheternas arbete med SKUA (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt). Förväntade effekter är att arbetssättet med SKUA ska bidra till att undervisningen blir mer tillgänglig för alla elever vilket i sin tur ökar elevernas måluppfyllelse. Ett annat övergripande arbete som genomförs i såväl grundskolan som på gymnasiet är formativ bedömning. Projektet startade läsåret 2017/2018 och initialt utbildades alla förstälärare i grund- och gymnasieskolan i samverkan med central barn- och elevhälsa i formativ bedömning. Under förra läsåret genomfördes olika insatser genom bland annat litteraturstudier och workshops. Satsningen på formativ bedömning kommer att fortsätta nuvarande läsåret och kommer att knytas ihop med arbetet med SKUA. Barn- och utbildningschefen uppger att en bidragande anledning till satsningen på formativ bedömning var att arbetet hade en kompensatorisk effekt så till vida att de skulle vara gynnsamt för pojkars måluppfyllelse samt de elever som har sämre förutsättningar att nå utbildningens mål.

Bland insatser som genomförts i trygghetsfrämjande syfte framhåller företrädare för förvaltningen det övergripande projektet med att utveckla ledarskapet i klassrummet. Projektet pågick framförallt under läsåret 2017-2018 men det följs fortfarande upp i dialogen med rektorerna. Effekter som förvaltningen har sett är en tryggare klassrumsmiljö. Intervjuade lyfter även fram arbetet för att motverka nätkränkningar vilket är ett projekt initierat av nämnden. Inom projektet har utbildningsinsatser genomförts och konkreta verktyg arbetats fram som ska vara skolenheterna till hjälp.

Huvudmannen har ett löpande och aktivt uppföljningsarbete för att försäkra sig om att de kompensatoriska insatserna leder till faktiska förbättringar av elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Av intervjuer framkommer flera exempel på hur uppföljningsarbetet går till. Rektorerna uppger generellt att kompensatoriska insatser som genomförs följs upp av förvaltningen. Insatser som genomförs av den centrala barn- och elevhälsan följs upp på olika sätt. Det görs dels genom grundskolechefens dialoger med rektorerna, dels genom uppföljning av chefen för den centrala elevhälsan. Centrala barn- och elevhälsans insats för elever i behov av särskilt stöd följs regelbundet

upp i dialog med nämnden. Uppföljning kommer att ske genom att delmål följs upp hösten 2020. Insatser som genomförs inom ramen för likvärdighetsbidraget följs regelbundet upp i grundskolechefens dialoger med rektorerna. Insatser som har gjorts kommer att utvärderas inför budgetåret 2020 och en ny plan för likvärdighetsbidraget kommer att tas fram. Förvaltningens uppföljning av de insatser som gjorts genom likvärdighetsbidraget visar på att måluppfyllelsen har ökat på de enheter som fått ta del av insatsen. Rektorer som fått utökat ledningsstöd upplever också att de kan vara närmare verksamheten. Huvudmannen framhåller dock att det är för tidigt att dra för stora slutsatser av de insatser som genomförts. Av inskickad dokumentation framgår vidare att projektet Nyanländas lärande delrapporterades skriftligt till huvudmannen i juni 2019. Företrädare för förvaltningen uppger i intervju att det ännu är för tidigt att se ett resultat av projektet då det är i en uppstartsfas. Ett delmål, vilket framgår av den skriftliga redovisningen, är att barn- och utbildningsförvaltningen tydligare ska kunna analysera nyanländas kunskapsutveckling kopplat till ämnen, årskurser och skolenheter. Vidare uppger företrädare för förvaltningen att de insatser som är kopplade till projektet kring nätkränkningar framöver kommer att följas upp genom bland annat frågor i elevenkäten för grundskolan.

Gymnasieskolan

Huvudmannen analyserar i viss utsträckning elevers behov och förutsättningar som utgångspunkt för fördelning av resurser och andra kompensatoriska åtgärder. Av intervjuer med företrädare för förvaltningen och rektorer framgår att specialpedagoger gör en kartläggning av elevernas förutsättningar och behov i årskurs 9 i grundskolan innan eleverna påbörjar sin utbildning i gymnasieskolan. Denna information tas med i det övergripande budgetarbetet. Av insänd dokumentation framgår också att det gemensamma analysarbetet i gymnasieskolans ledningsgrupp, där rektorer och gymnasiechefen ingår, bildar underlag för inriktningsbeslut och prioritering av resurser på huvudmannanivå utifrån måluppfyllelse och med hänsyn till skolans kompensatoriska uppdrag. I detta ingår bland annat behoven på introduktionsprogrammen. Nämnden får också återkommande rapportering om progressionen för elever på introduktionsprogram. Huvudmannens underlag för fördelning av resurser och andra kompensatoriska åtgärder omfattar dock i begränsad utsträckning en uppföljning och analys av studie- och trygghetsresultat på enskilda skolenheter och program vilket är något som behöver utvecklas (se område 1 i detta beslut).

Huvudmannens resursfördelning baseras på en analys av elevernas olika förutsättningar och behov i kommunens gymnasieskolenheter. Av intervjuer och inkommen dokumentation framgår att i den övergripande tilldelningen av resurser till gymnasieskolan tas hänsyn till elevernas kunskapsresultat från årskurs 9, utöver andra faktorer

såsom programmens karaktär och elevantal. Arbetet med att fördela resurser till skolenheter och program görs i rektorsgruppen tillsammans med gymnasiechefen. I budgetarbetet beaktas vilka behov som finns och den samlade bilden av de olika skolenheterna, till exempel elevsammansättningen på olika program. För elever som går ett introduktionsprogram görs bland annat justeringar av resurser utifrån hur länge elever har varit i Sverige eller elevernas behov i övrigt. Företrädare för förvaltningen uppger vidare att om specifika fall uppstår, såsom att en elev med ett stort stödbehov börjar på gymnasieskolan, diskuteras eventuella extra resurser på förvaltningsnivå. Av intervjuer med gymnasiechefen och rektorer framgår att omfördelning av resurser sker löpande under läsårets gång mellan skolenheter och program beroende på vilka behov som finns. Beslut om omfördelning föregås av en analys av kunskapsresultat och konstaterade behov i berörda grupper. Omfördelning av resurser kan till exempel innebära personalförstärkning i form av en specialpedagog eller en extra lärare i ett visst ämne eller en viss studiegrupp.

Huvudmannen genomför riktade kompensatoriska insatser. Av intervjuer med företrädare för förvaltning och nämnd samt rektorer framgår att en insats som genomförs är personalförstärkning inom elevhälsan. Det är en åtgärd som nämnden vidtagit i dialog med gymnasieskolan utifrån vad elevenkäten för gymnasieskolan visat. En annan kompensatorisk insats är nämndens beslut om att möjliggöra ett tvåläraarsystem på vård- och omsorgsprogrammet mot bakgrund av att det finns många elever som läser introduktionsprogram med inriktning mot detta program. Vidare finns det en gemensam elevstödsfunktion för hela gymnasieskolan som är uppbyggd för att kunna ge elever stöd oavsett program. Här finns speciallärare och specialpedagoger som arbetar för samtliga skolenheter samt lärare som har viss undervisning knuten till stödenheten. Ytterligare insatser som gjorts är kommunens övergripande satsning på förstelärare. En del i förstelärarnas uppdrag är att genom utbildning och workshops implementera ett mer formativt arbetssätt i all undervisning i kommunens skolenheter. Företrädare för förvaltningen berättar att ett motiv till satsningen är att forskning visat att ett formativt arbetssätt även gynnar elever som har det svårare i skolan. I intervjuer nämns härutöver andra utvecklingsåtgärder såsom arbetet med heltidsmentorerna på introduktionsprogrammen. Det var tänkt som ett projekt men föll väl ut och blev därför permanent. Ett annat utvecklingsarbete gäller att stärka ledarskapet i klassrummet. I det projektet har gymnasieskolan arbetat med att skapa en tydligare lektionsstruktur. Härutöver nämns också satsningar på digital teknik såsom att alla elever har varsin dator vilket kan möjliggöra extra stöd till elever genom olika datorprogram.

Huvudmannen har ett löpande och aktivt uppföljningsarbete för att försäkra sig om att de kompensatoriska insatserna leder till faktiska förbättringar av elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Av intervjuer med företrädare för nämnd, förvaltning

och rektorer framgår att resursfördelning liksom kompensatoriska insatser följs upp. Det finns ett årshjul för uppföljning av resursfördelningen. Uppföljning av insatser sker också löpande mellan rektorer och gymnasiechefen i exempelvis kvalitetsdialogerna. Företrädare för förvaltningen uppger att de ännu inte har följt upp effekterna av förstärkningar av elevhälsan då det är ett nytt projekt. Det är också för tidigt att säga någonting om effekterna av satsningen på tvålärarsystem på vård- och omsorgsprogrammet. Arbetet med heltidsmentorer har följts upp i dialog med rektorerna. Det kommer också att ske en mer omfattande utvärdering av projektet med heltidsmentorer under höstterminen. De effekter som förvaltningen dock redan har kunnat se är att lärarna nu kan ge mer stöd till eleverna än tidigare. Eleverna på introduktionsprogrammen beskrivs också vara mer nöjda med sina studier. Arbetet med heltidsmentorer har bidragit till att skapa en tryggare gymnasieskola genom att vuxennärvaron stärkts och eleverna blir sedda i högre utsträckning än tidigare.

På Skolinspektionens vägnar

X Lena Stadler

Signerat av: Lena Stadler

X Tobias Thorén

Signerat av: Tobias Thoren

Beslutsfattare

Föredragande

I handläggningen av ärendet har även utredarna Rut Hård af Segerstad och Åsa Rasmussen medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med rektorer.
- Två gruppintervjuer med förvaltningspersonal.
- Tre intervjuer med ansvariga politiker.
- En intervju med ansvarig för ekonomi/resursfördelning för grundskola och gymnasium.
- En intervju med ansvarig för central elevhälsa för grundskolan.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen, dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var huvudmannens styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

För huvudmannen granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning det finns en förklarande ansats i huvudmannens analys av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning huvudmannen har vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Skolinspektionen har i den regelbundna kvalitetsgranskningen valt ut två väl definierade och begränsade granskningsområden i syfte att få en djup förståelse av hur huvudmannen arbetar inom dessa områden inom en specifikt utvald skolform. De två

ovanstående områdena representerar inte hela huvudmannens arbete. Inom huvudmannens ansvar för skolan finns många viktiga områden som tillsammans bildar huvudmannens samlade ansvar för sin verksamhet och det finns därmed andra områden som är betydelsefulla för ett framgångsrikt arbete. Granskningen ger dock en god inblick i med vilken kvalitet huvudmannens arbete sker inom ovanstående områden för den valda skolformen. Resultaten av denna granskning kan även ge information till hur huvudmannen kan utveckla sitt arbete inom andra områden och i andra skolformer.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte huvudmannen den 1 och 2 oktober 2019. Besöket genomfördes av Tobias Thorén och Rut Hård af Segerstad.

Ansvarig nämnd för grundskolan och gymnasieskolan i Västervik är barn- och utbildningsnämnden. Till nämndens stöd finns en förvaltning som leds av en förvaltningschef. Det finns 19 kommunala grundskolor i kommunen. Gymnasieutbildning bedrivs på Västerviks gymnasium. Gymnasiet har elva nationella program och fyra introduktionsprogram. Gymnasieskolan består av fyra skolenheter. Skolenheternas inre arbete leds av varsin rektor.